

2024-01-17
Justitiedepartementet
Ju2024/02286

Internetstiftelsens remissvar på Utkast till lagrådsremiss Datalagring och tillgång till elektronisk information

Internetstiftelsen har beretts tillfälle att yttra sig över Utkast till lagrådsremiss Datalagring och tillgång till elektronisk information. Internetstiftelsens remissvar är begränsat till de delar som avser påverkan eller ingrepp i den personliga integriteten på internet och som framfördes i Internetstiftelsens remissvar på utredningen Datalagring och åtkomst till elektronisk information (SOU 2023:22).

Om Internetstiftelsen

Internetstiftelsen är en oberoende, affärsdriven och allmännyttig organisation. Vi verkar för ett internet som bidrar positivt till människan och samhället.

Vi är en stiftelse och vår urkund slår fast att vi ska säkerställa en stark och säker infrastruktur för internet som tillgodoser dagens och framtidens behov i Sverige samt främja forskning, utbildning och undervisning med inriktning på internet. Vi ansvarar för internets svenska toppdomän .se och sköter även drift och administration av toppdomänen .nu. Intäkterna från affärsverksamheten finansierar en rad satsningar i syfte att möjliggöra att människor kan nyttja internet på bästa sätt och att ge kunskap om internetanvändningen i Sverige samt digitaliseringens påverkan på samhället. Vi tillhandahåller evenemang och utbildningsinsatser som gör det enklare att förstå och använda internets tjänster och som bidrar till ökad kompetens och fler möten som främjar internetinnovation. Internetstiftelsens största satsning, som finansierats med intäkter från domännamnsverksamheten, har varit att ta ansvar för att finansiera, etablera och utveckla en identitets- och behörighetsfederation för skol- samt vård- och omsorgssektorn. Med våra federationer; Sambis och Skolfederation, förenklar vi inloggning och höjer säkerheten i identitets- och kontohantering för både användare och leverantörer.

Vi tycker om och tror på internet och brinner för att dela med oss av vår kunskap. Vår vision är att alla i Sverige vill, vågar och kan använda internet.

Sammanfattning

Internetstiftelsen

- *välkomnar* att utkastet till lagrådsremiss inte innehåller utredningens förslag om riktad lagring, och
- *avstyrker* utkastets förslag om anpassningsskyldighet i avsaknad av förtydligande hur skyldigheten för tillhandahållare av allmänt tillgängliga nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster ska kunna lämna ut uppgifter till brottsbekämpande myndigheter utan att bryta eller försvaga totalsträckskrypterade tjänster.

Inledning

Internetstiftelsen vill att alla ska vilja, våga och kunna använda internet och är angelägen om att användningen av internet omgärdas av transparenta förfaranden och adekvata skyddsmekanismer, samt att datalagring för brottsbekämpning begränsas till vad som är nödvändigt och proportionerligt.

Internetstiftelsen är, som framfördes i tidigare remissvar i frågan, positiv till att en ny översyn gjorts av befintliga datalagringregler, men anser att utkastets förslag alljämt innebär en förflyttning mot mer integritetsingripande åtgärder. Förflyttning sker inte bara med detta lagförslag, utan med flertalet pågående och kommande lagändringar.

Befogenheter att agera mot allvarig brottslighet har högt stöd hos en stor del av befolkningen¹, men med nuvarande utveckling riskerar vi en ändamålsglidning som kan komma att påverka även den del av befolkningen som inte har någon koppling till kriminell aktivitet.

Det ligger i allas intresse att arbeta mot brottslighet men eventuell lagstiftning måste vara effektiv och rättssäker. När en rättighet inskränks är det högst troligt att den inte kommer tillbaka. Det är därför viktigt att se det nuvarande förslaget i ett större sammanhang.

Avseende riktad geografisk lagring

Internetstiftelsen välkomnar att utkastet till lagrådsremiss inte innehåller utredningens förslag om riktad lagring, eftersom det förslaget i praktiken innebar en generell och odifferentierad lagring, vilket inte är tillåtet enligt EU-domstolens uttalanden, och dessutom torde vara svårt att genomföra tekniskt.

¹ För en genomgång av svenskars attityder till brottsbekämpning och digital övervakning, se Internetstiftelsens undersökning [Svenskarna och internet 2024](#) kap. 6.

Angående avsnitt 7.4 Anpassningsskyldighet

Internetstiftelsen vidhåller sin inställning, som framfördes i remissvaret avseende SOU 2023:22, att förslaget avseende anpassningsskyldighet i sin nuvarande form innebär ett mycket stort ingripande i grundläggande fri- och rättigheter, i synnerhet rätten till skydd av privatlivet och även för informationssäkerhet, på ett sätt som inte kan balanseras av t.ex. tillsynsmekanismer eller efterföljande rätt till prövning.

Förslaget innebär i praktiken att tillhandahållare av allmänt tillgängliga nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster ska vara skyldiga att ge tillgång till innehållet i kommunikation som är totalsträckskrypterad, det vill säga i tjänster där endast mottagare och sändare ska kunna läsa meddelandet i klartext, vid vissa förutsättningar.

Som vi framfört tidigare ifrågasätter Internetstiftelsen inte att tillgång till information och bevisning från elektroniska kommunikationer ofta är av stor betydelse i brottsutredningar. Men att bryta eller försvaga krypteringslösningar för att komma åt uppgifter kan få stora konsekvenser; det öppnar upp möjligheten för missbruk, både vid själva användningen och av tredje part, vilket äventyrar samtliga användares integritet och säkerhet.

Internetstiftelsen välkomnar förtydligande i utkastet till lagrådsremiss att det är av vikt att exempelvis totalsträckskrypterade tjänster alltjämt kan användas (s. 88) men noterar samtidigt att utredningen framhåller att med förslaget blir de aktuella tillhandahållarna skyldiga att lämna ut uppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna ur den totalsträckskrypterade informationen. För Internetstiftelsens går resonemanget inte ihop eftersom hela syftet med totalsträckskrypterade tjänster är att ingen förutom mottagare och sändare ska kunna ta del av informationen.

I avsaknad av förtydligande hur skyldigheten för tillhandahållare av allmänt tillgängliga nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster ska kunna lämna ut uppgifter till brottsbekämpande myndigheter utan att bryta eller försvaga totalsträckskrypterade tjänster kan Internetstiftelsen alltjämt inte tillstyrka förslaget i denna del.

Internetstiftelsen hänvisar även till TechSveriges svar i ovan delar.

Ärendet har beretts av seniora bolagsjuristerna Clara Ludvigsson och Jonas Råberg.

För Internetstiftelsen

Carl Piva, VD